

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Iznākusi "Latvijas Zivsaimniecības gada-grāmata 2020" 3
- Ražas laiks arī zivju audzētājiem 4
- Atbalsts zivsaimniecībai pēc 2021. gada – aktuālā informācija ... 4
- Zivsaimniekus aicina izmantot pieejamo finansējumu 6
- Top jaunais Zivju resursu mākslīgās atrāžošanas plāns 7

LIELAIS LOMS

Foto: Kristis Krūskops

“LOMU MAINĀ” ZIVSAIMNIECĪBĀ PALĪDZ ATTĪSTĪTIES

A izvadītāis gads zivsaimnieku sabiedrībā iezīmējis kādu jaunu tendenci – līdzšinējie zivju apstrādes uzņēmumi ķērušies pie zvejošanas, savukārt zvejnieki – pie apstrādes uzņēmumu izveides. Iespējams, tieši šis aspekts palīdzējis ne vien cīņā par Zemkopības ministrijas balvu “Lielais loms”, bet arī sekmejis šo uzņēmumu nostiprināšanos.

Tā uzņēmums “Līcis 99”, kas izsenis zināms kā šprotu ražotājs, nu ķēries pie jūras zvejas, nodrošinot svaigu izejvielu savā ražotnē. Savukārt lielākais zvejas uzņēmums “Vergī”, pateicoties īstenotajiem ES projektiem, savai produkcijai radījis pievienoto vērtību, attīstot arī apstrādi.

Balvas “Lielais loms” ieguvēju vidū šajā gadā beidzot ir arī zemnieku saimniecība “Kalves”, kas ar dīķsaimniecību nodarbojas jau kopš 1999. gada. Visus šos gadus saimnieki nav lieguši padomu dīķu iekārtošanā un apsaimniekošanā ikvienam interesentam – kā jau esošiem uzņēmumiem, tā arī tiem, kas vēlas sākt šo biznesu. “Kalves” ir arī viena no nedaudzajām saimniecībām valstī, kas audzē vēzus.

Nominācijā “Gada uzņēmums jūras zvejniecībā” – SIA “Līcis-99”

Uzņēmums specializējas reņģu un brētliņu zvejā. Uzņēmuma rīcībā ir septiņi kuģi. Tā kā uzņēmumam pieder zvejas flote, ir iespēja ātri piegādāt ražotnei svaigas zivis pārstrādei, nodrošinot augstu zivju konservu kvalitāti.

Galvenais ražošanas veids ir zivju konservi – šprotes eļļā, ko ražo pēc senām tradīcijām.

Nominācijā “Gada uzņēmums jūras piekrastes un iekšējo ūdeņu zvejniecībā” – z/s “Oskars”

Oskars ir zvejnieks, zvejnieka dēls, mazdēls, mazmazdēls. Ar dziļām saknēm Jūrmalcienā vismaz sestajā paaudzē, un, ja var ticēt valodniekiem, tad Kadeģu uzvārda izcelsme ir saistīta ar senajiem kuršiem. Uzņēmuma pamatdarbība ir piekrastes zvejniecība. Tas savu nozvejoto zivju produkciju patērētājiem piedāvā kūpinājumu veidā. Uzņēmuma rīcībā ir trīs zvejas kuģi – “Kurzeme”, “Gāga” un “Līva”, un tas pavasarī veic jūras grunduļu zveju, ar tīkliem tiek zvejotas butes, asari, mencas. Aktīvā zvejas sezona ilgst no maija līdz novembrim. Uzņēmums izveidojis tirdzniecības vietu “Zvejnieka māja Oskars”, kur patērētājiem ir iespēja Jūrmalcienā iegādāties karsti un auksti kūpinātas zivis. Zivis tiek kūpinātas ar īpašu mīlestību, izmantojot sentēvu metodes – ar alkšņa malku, alkšņa šķeldu un čiekuriem.

► 2. lpp.

“Lielā loma” laureātus sveic ZM Zivsaimniecības departamenta direktors Normunds Riekstiņš

Nominācijā “Gada uzņēmums jūras zvejniecībā” – SIA “Līcis-99”, Einārs Ūdris

Nominācijā “Gada uzņēmums jūras piekrastes un iekšējo ūdeņu zvejniecībā” – z/s “Oskars”, Oskars Kadeģis

Nominācijā “Gada uzņēmums akvakultūrā” – z/s “Kalves”, Gundars Kalve

Foto: no ZM arhīva

◀ 2. lpp.

Nominācijā “Gada uzņēmums akvakultūrā” – z/s “Kalves”

Kopumā uzņēmumā apvienotas trīs nozares – augkopība, akvakultūra un mežsaimniecība. Zemnieku saimniecība, kas paralēli graudkopībai nodarbojas ar zivsaimniecību. Pirmie zivju diļķi ierīkoti 1999. gadā. Šobrīd saimniecībā ir 48 diļķi ar kopējo platību ap 80 ha, kvalitatīvie zivju diļķi – 25 ha. Katru gadu tiek labiekārtoti un uzlaboti vismaz 3 ha no saimniecības diļķiem, tādējādi palielinot kvalitatīvo diļķu platību. Saimniecībā ierīkota arī zivju māja un recirkulācijas sistēma. Katram zivju diļķim ir savs nosaukums, piemēram, Ganībnieks, Milzeņa aste, Zeltas stūra diļķis u. c., tādējādi saimniecības darbiniekiem viegli saprast un orientēties saimniecībā. Z/s “Kalves” audzē karpas, zandartus, karūsas, līdakas, līņus, baltos amūrus un platspīļu vēzus. Zivkopības fermā zivis iegūst no kāpura līdz kūpinājumam. Agrā pavasarī īpašā laboratorijā tiek slaukti zivju tēvi un mammas, apaugļotie ikri līdz divām nedēļām tiek turēti īpašās kolbās apskābekļotā ūdenī. Kad izšķīlušas mazuli, tos pārliet baseinā, un tikai tad, kad tiem parādās refleksi, tos laiž diļķos. Saimniecībā audzētās zivis galvenokārt tiek realizētas turpat uz vietas. Pastāvīgo klientu loks ir tik plašs, ka tie paši brauc pēc zivju produkcijas. Z/s “Kalves” tirgū realizē gan zivju mazulus, gan svaigas zivis, gan zivju filejas, gan kūpināto zivju produkciju.

Saimniecības īpašnieks labprāt dalās pieredzē ar citiem nozares dalībniekiem, arī jaunajiem saimniekiem, kuri

uzsāk savas gaitas akvakultūrā. Z/s “Kalves” uzņēmusi gan pieredzes apmaiņas dalībnieku grupas, gan iesaistījusies izglītojošu semināru rīkošanā. Saimniecības apmeklētājiem vienmēr ir iespēja uzdot jautājumus un konsultēties par savām diļķu sistēmām, to izveidošanu, zivju barošanu, dažādu polikultūras zivju audzēšanu un citiem interesējošiem jautājumiem.

Nominācijā “Gada uzņēmums zivju apstrādē” – SIA “Vergī”

Sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Vergī” dibināta 1993. gada 7. maijā. Uzņēmums veic rūpniecisko zveju Rīgas līcī un Baltijas jūrā. Zvejnieku lomus Ventspilī sagaida uzņēmuma pirmapstrādes cehā. Paši zvejo un veic svaigo zivju pirmapstrādi – šķirošanu, saldēšanu, sāļšanu, liemeņu griešanu un filēšanu.

Uzņēmums apstrādā savas flotes nozvejoto zivju produkciju, galvenokārt strādā ar reņģi un brētliņu. Apstrādē nonāk vairāk nekā 90% uzņēmuma nozvejas, no kuras tiek radīti zivju produkti patēriņam.

No saražotā zivju produkcijas apjoma 80% tiek eksportēti, 2019. gadā iegūts jauns noieta tirgus – Japāna. Lai nodrošinātu Japānas tirgus produktu kvalitātes prasības, uzņēmums izstrādājis jaunu iepakojumu zivju produkcijai.

Nominācijā “Ieguldījums zivsaimniecības un ūdeņu apsaimniekošanas popularizēšanā” – SIA “Virkavi R”

Ģimenē ar vairāk nekā 25 gadu

pieredzi zivsaimniecības jomā un jau daudzus gadus uzņēmējdarbībā aktīvi iesaistījusies arī ģimenes otrā paaudzē. Tas ir interesants un aizraujošs sadarbības modelis, kad, kopā strādājot, tiek īstenotas aizvien jaunas ieceres un sasniegti jauni mērķi.

Neskatoties uz dažādiem ierobežojumiem, kas ieviesti zvejniecībā, īpaši 2019. gadā, kad pilnībā tika liegta mencas zvejniecība, kas bija pamatnodarbošanās esošajiem uzņēmumiem, šī darbības joma netika pamesta un tika meklētas iespējas turpināt šo ardu, kā arī radīt aizvien lielāku pievienoto vērtību noķertajai zivij.

Apzinoties iespējamās pārmaiņas un nepieciešamību līdzsvarot arī savu uzņēmējdarbību, jau daudzus gadus ģimene aktīvi attīstījusi arī viesmīlības un ēdināšanas jomu, kurā īpaša uzmanība ir pievērsta zivju ēdieniem.

Sākotnēji minētās darbības saistāmas ar atpūtas māju “Jūrnieka ligzda”, kurā ir īstenotas vairākas ieceres, piemēram, pasākums – zivju pagatavošanas meistarklase, piesaistot Eiropas Savienības projektu līdzekļus, izveidota kūpinātava un arī ierīkota īpaša vieta bērniem – izziņas taka par zivīm.

Šobrīd aizvien būtiskāku lomu ieņem ģimenes pirms 20 gadiem iegādātais Liepājas vecais spīķeris Vecajā ostmalā 53 ar piestātņi, kas primāri tika izmantota zvejniecības darba nodrošināšanai. Šajā vietā liels darbs ir paveikts laikā, kad zivsaimniecības joma piedzīvoja smagus pārbaudījumus – 2019. gadā, kad ar Eiropas Jūrlietu un zivsaimniec-

Nominācijā “Gada uzņēmums zivju apstrādē” – SIA “Verģi”, Ivars Janeks

cības fonda, Lauku atbalsta dienesta un vietējās rīcības grupas “Liepājas rajona partnerība” atbalstu četrstāvu ēkas pirmajā stāvā vienlaikus īstenoti trīs projekti – izveidots zivju apstrādes cehs, mikro alus darītava un zivju restorāns, kas atvērts 2020. gada 11. jūlijā – Zvejnieku dienā. Tas viss kopā ir apvienots zem vienota zīmola “Spīķeris 53” (www.spikeris53.lv).

Nominācijā “Jauns un daudzsološs nozarē” – Jānis Lagūns

Jānis Lagūns 2019. gadā sācis darbu SIA “Verģi” kā izpilddirektors, iepriekš 14 gadus strādājis Zemkopības ministrijas Zivsaimniecības departamentā. Darba pienākumi paredz organizēt un uzraudzīt valdes lēmumu īstenošanu, plānot un vadīt uzņēmuma darbības attīstības stratēģiju, nodrošināt tās izpildi, organizēt ikdienas darbus, kā arī nodrošināt sadarbību ar valsts un pašvaldības iestādēm. Viens no galvenajiem pienākumiem ir EJZF līdzfinansēto projektu īstenošanas nodrošināšana un vadīšana.

Nominācijā “Par mūža ieguldījumu zivsaimniecībā” – Augusts Gunārs Ārens

Profesors Augusts Gunārs Ārens ir Latvijas Vēžu un zivju audzētāju asociācijas dibinātājs. Konsultējis akvakultūras mācību programmu izstrādē Latvijas Universitāti un Daugavpils Universitāti. Savā zinātniskajā darbībā Latvijas Universitātē vadījis 25 doktorantu darbus, publicējis ap

Nominācijā “Ieguldījums zivsaimniecības un ūdeņu apsaimniekošanas popularizēšanā” – SIA “Virkaivi R”, Aigars un Inga Laugaļi

350 starptautisku publikāciju, t. sk. vismaz 10 par akvakultūru. Ar asociācijas palīdzību piesaistīja zināšanas no Norvēģijas un Somijas, izglītoja vēžkopības un zivkopības entuziastus gan asociācijas, gan dažādu projektu pasākumos, gan privāti, ko turpina darīt arī šobrīd. Veicis pētījumu par vēžu dabīgo populāciju un krāju miem dabiskās ūdenstilpēs Latvijā. Izpētījis un konsultē, kā izaudzēt siltūdens vēžus. **ZL**

Kristaps GRAMANIS,
Valsts Zivsaimniecības
sadarbības tīkla Sekretariāta
projektu vadītājs
e-pasts: kristaps.gramanis@llkc.lv, tālr. 63050227

Nominācijā “Jauns un daudzsološs nozarē” – Jānis Lagūns

Nominācijā “Par mūža ieguldījumu zivsaimniecībā” – Augusts Gunārs Ārens

Foto: no ZM arhīva

GADAGRĀMATA

IZNĀKUSI “LATVIJAS ZIVSAIMNIECĪBAS GADAGRĀMATA 2020”

Ar Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda un Zemkopības ministrijas atbalstu Valsts Zivsaimniecības sadarbības tīkls izdod “Latvijas Zivsaimniecības gadagrāmatu”. Šis ir gadagrāmatas izdošanas 24. gads, un tā jau tradicionāli ir kļuvusi par ceļvedi zivsaimniecības nozares aktuālajos jautājumos. Grāmatas tirāža – 1000 eksemplāru – tiks izplatīta bez mak-

sas zivsaimniecības nozares iestādēm, dienestiem, sabiedriskajām organizācijām un uzņēmumiem – zvejas, zivju produktu apstrādes, zivkopības privātajām kompānijām utt., kā arī bibliotēkām.

Par grāmatas saņemšanu interesēties Valsts Zivsaimniecības sadarbības tīklā: zivjutikls@llkc.lv, tālrunis 28304909. **ZL**

ZST informācija

DĪKŠAIMNIECĪBA

RAŽAS LAIKS ARĪ ZIVJU AUDZĒTĀJIEM

Tūlīt vajadzētu sākties ziemai, bet rudens gan Latvijas laukos, gan arī zivju audzētājiem bija ražas laiks. Ļoti darbīgs – jāveic dīķu apzvejošana, zivju pārvietošana uz ziemošanas dīķiem, ziemošanas vai pirmspārdošanas baseiniem, kam seko arī zivju pārdošana, apzvejoto dīķu iezīmošana, ja nepieciešams – labošana un apkopšana. Rudens zivju audzētājam ir laiks, kad viņš saņem visa gada darba algu.

Tāpat kā iepriekš, arī šis gads bijis atšķirīgs. Lai gan šogad pavasaris bija salīdzinoši vēss un karpas nārstoja vēlu, dažiem pat ap Jāņiem, kopumā es šo sezonu vērtēju kā labu un interesantu, gūstot arī daudz jaunu un noderīgu atziņu. Interesants ir fakts, ka par spīti vēsajam un ietilgšajam pavasarim, meteorologu vērtējumā aizejošais gads solās būt siltākais novērojumu vēsturē.

Šī gada ražas zivju dīķos

Runājot par mazajiem dīķu turētājiem, īpaši jaunpienācējiem, kas šogad ir lielā skaitā, esmu dzirdējis ļoti daudz labu piemēru, un daudziem pirmā sezona noslēgusies ar patiešām veiksmīgiem rezultātiem. Pavasarī diezgan daudzi mazo piemājas dīķu turētāji, izvērtējot savā valdījumā esošo dīķu ūdens parametrus, izvēlējās audzēt varavīksnes foreles un pavasarī mazāk vai vairāk laikus ielaida foreļu mazuļus. Protams, mazuļu izmēri atšķirīgi, tie svārstījās no 30 līdz 100 gramiem, un dažos gadījumos sasniedza pat 200 gramus.

► 5. lpp.

Foto: Rāvis Apšītis

4 personām:

- 2 ēdamkarotes medus
- ½ citrona sula
- 1 ēdamkarote vīna etiķa
- 2 ēdamkarotes augu eļļas
- 4 svaigas foreļu filejas
- ½ tējkarote sāls

Mērce:

- 200 g skābā krējuma
- 1 ēdamkarote medus
- ½ ēdamkarote citrona sulas
- 1 saišķis sasmalcinātu zaļo lociņu
- 1 tējkarote sāls

GRILĒTA FORELES FILEJA AR CITRONU UN MEDU

- Bļodā sajauc medu ar citronu sulu, vīna etiķi un eļļu. Foreļu filejas liek sagatavotajā marinādē un atstāj vēsā vietā uz divām stundām.

- Pēc 2 stundām filejas izņem no marinādes un cep krāsnī vai grilā no abām pusēm, pēc tam pārkaisa ar sāli.

- Sajauc krējumu, medu, citrona sulu, sāli un zaļos lociņus viendabīgā mērcē.

- Filejas pasniedz ar vārtiem kartupeļiem, salātiem un mērci.

Ieteikums elitārajai zivju audzētāju saimei – pārfrazējot padoms no vecām Latvijas pirmās brīvvalsts lauku pavārgrāmatām: ja jums nāk ciemiņi un mājās pilnīgi nekā nav, ko pagatavot, aizejiet uz savu dīķi, ātri noķeriet foreli, un tālāk viss jau pēc aprakstītās receptes.

ATBALSTS

ATBALSTS ZIVSAIMNIECĪBAI PĒC 2021. GADA – AKTUĀLĀ INFORMĀCIJA

Eiropas Komisija 2019. gadā nāca klajā ar paziņojumu par Eiropas Zaļo kursu, kura mērķi ir veicināt resursu efektīvu izmantošanu, pārejot uz tīru aprites ekonomiku, kā arī atjaunot bioloģisko daudzveidību un samazināt piesārņojumu.

Tajā ir norādītas nepieciešamās investīcijas un pieejamie finansēšanas rīki, kā arī izskaidrots, kā nodrošināt

iekļaujošu un tainīgu pārkārtošanos izvirzīto mērķu sasniegšanai. Eiropas Savienības fondiem, ieskaitot Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda atbalstu, 2021.–2027. gadu periodā būs jāsekmē virzība uz izvirzītajiem mērķiem. Būtiskākās rīcībpolitikas jomas, kuras tiešā mērā būs saistītas ar atbalstu zivsaimniecībai, ir stratēģija “No lauka līdz galdam” un “Bioloģiskā daudzveidība”, kā arī aprites ekonomikas plāns. Tās paredz, ka pārtikai,

tostarp zivsaimniecības produktiem, arī turpmāk jābūt drošai lietošanai uzturā, uzturvielām bagātai un kvalitatīvai. Tai jābūt ražotai tādā veidā, lai daba tiktu ietekmēta pēc iespējas mazāk. Vienlaikus zivsaimniecības produkti, jo īpaši akvakultūrā audzēti, tiek atzīti par tādiem, kas rada mazākas “ekoloģiskās pēdas” kā, piemēram, lauksaimniecības dzīvnieku produkti.

► 5. lpp.

◀ 4. lpp.

Rudenī apzvejojot dīkus, var secināt, ka foreles ir labi augušas un to svars ir kilograms un pat vairāk. Izcils piemērs – no ielaistajiem 30 gramu mazuļiem lielākie eksemplāri sasnieguši pat līdz 1,5 kg lielu svaru, bet vidējais svars ir 1–1,2 kg. Iedomājaties – tas viss vienā vasarā, no aprīļa līdz novembrim!

Otrs piemērs par karpām: pavasarī ielaistās vienas vasaras karpiņas rudenī ir ar svaru 1,5–2 kg. Ir smalkas nianšes, kas to nosaka, un dažādi apstākļi, un šeit pieminu labākos rezultātus, bet arī pārējiem izaudzētais vērtējams kā labs, arī trīsvasaru un četrvasaru karpām. Visam pamatā, protams, ir rūpes par zivīm un zivju regulāra barošana.

Tad jau ir klāt tāds neaizmirstamais rudens pasākums kā zivju nozveja, kas ir kaut kas līdzīgs mums visiem zināmajām kartupeļu talkām! Daudziem pilsētniekiem, un ne tikai pilsētniekiem, tas ir vesels piedzīvojums – redzēt un pārkraut tik daudz zivju vienlaikus. Talkas beigās bagātīgi uzklāts galds saimes istabā, izaudzēto zivju garšošana un, protams, saimnieka slavēšana ir viens no patīkamākajiem brīžiem zivju audzētāja gadā!

Zivju uzglabāšana

Pēc dīķa nolaišanas rodas jautājums: kur tādu lērumu zivju vienlaikus likt?

Ar karpām jautājums risināms nedaudz vienkāršāk: var iegādāties viena kubikmetra plastmasas konteinerus, tiem gan jābūt tīriem, bez nekādas ķīmijas paliekām vai ļoti rūpīgi izmazgātiem. Vienā šādā konteinerā savus 100 kg zivju var noglabāt pat

līdz Ziemassvētkiem. Ja izaugušais zivju daudzums ir lielāks, tad var kādā no būvmateriālu veikaliem iegādāties vai izmantot jau esošo vasaras dārza tentu baseinu. Tikai nedrīkst aizmirst par pastāvīgu skābekļa un svaiga ūdens padevi. Ja šādi sagatavotu ūdens tilpni novieto telpā, kur temperatūra nepazeminās zem nulles, tad šādi iespējams karpas glabāt pat līdz pavasarim. Viens labs veco laiku paņēmieni – izgatavot koka kasti 2x1x1 m (izmēri var būt dažādi), kastei apakšu neveidot no dēļiem, bet no plastmasas žoga sieta ar pēc iespējas mazāku aci, piemēram 20x20 mm. Šādu kasti var ievietot ūdenī – dīķī, laipiņas galā, tā, lai kastes vāks būtu virs ūdens, bet pati kaste ūdenī, un vāks, stāvot uz laipiņas, viegli atverams. Kastes vākam var pierīkot slēdzeni. Uz šādu noliktavu iespējams doties katrā reizē, kad sakārojas zivis, un šādi tās var glabāt līdz pavasarim. Visos gadījumos nevajag pārspīlēt ar zivju daudzumu, jo tur, kur labi var izdzīvot 100 kg zivju, neizdzīvos 200 kg, un rezultātā nobeigsies visas.

Ar forelēm šādas darbības jau būs sarežģītākas, līdz ar to iesācējiem vienkāršākais veids būs nozvejotās zivis izķidāt un sapakot pa vienai vai divām kopā un salikt saldētavā, šādi nodrošinot sev un ģimenei foreles līdz pavasarim. Pēc pieredzes varu teikt, ka, zivis glabājot saldētavā līdz pusgamam, garšas īpašības būtiski nepazeminās.

Jāparūpējas par dīķi

Dīķis ir nolaiests, zivis nozvejotas, tagad jāparūpējas par pašu dīķi, jālaiž atpūtā līdz nākamai sezonai. Ja

pastāv tāda iespēja, dīķim ļoti laba profilakse ir atstāt to tukšu bez ūdens visu ziemu un piepildīt ar ūdeni vien pavasarī, neilgi pirms jaunās sezonas sākuma. Dīķa izsaldēšana ir ļoti labs profilaktisks pasākums, kas ir pilnībā bez maksas, bet ļoti iedarbīgs. Ar ziemas salu tiek izsaldētas dīķa gultnē un ūdenī mītošās patogēnās baktērijas, dažādi slimību ierosinātāji, liela daļa no zivju parazītiem. Vēl papildu labs profilaktisks pasākums ir nolaistā dīķa gultnes apstrāde ar kaļķi, labākajā gadījumā ar nedzēsto kaļķi. Šis ir īstais laiks nopļaut un izvākt no dīķa citkārt grūti aizsniedzamās ūdens zāles – niedres, vilku vāles, grīslis – vien vārdsakot, visu, kas dīķī ir saudzis lieks. Ja dīķis ir nolaiests laikus un gultne tiktāl apžuvusi, ka iespējams uzbraukt ar lauksaimniecības tehniku, tad to ļoti labi ir uzirdināt nodisķojot, tādējādi iestrādājot dziļāk gruntī kaļķi un veikt papildu dīķa gultnes aerāciju. Karpu dīķus, ja iespējams, rudenī var apsēt ar ziemājiem, pavasarī sazēlušo zelmeni appludinot. Visi dīķa rudens kopšanas un profilakses pasākumi nākamajā audzēšanas sezonā nodrošinās labāku un kvalitatīvāku ražu, un zivis būs pateicīgas, priecīgas un veselīgas. Veselā dīķi – veselās zivis. Lai atlikušie darbi sokas, lai labi garšo zivis un tiek slavēts zivju audzētājs!

Ierosmei mūsmājās iecienīta foreļu recepte. **ZI**

Raivis APSĪTIS,
LLKC eksperts
zivsaimniecībā
e-pasts:
raivis.apsitis@llkc.lv
tālr. 29233377

◀ 4. lpp.

Atbalsta mērķi būs gādāt, lai, risinot klimata pārmaiņu problēmu, aizsargājot vidi un sargājot bioloģisko daudzveidību, patērētāji saņemtu cenas ziņā pieejamu un ilgtspējīgu pārtiku, un vienlaikus šāda pāreja būtu godīga un taisnīga, negraujot uzņēmēju konkurētspēju.

Investīcijas tehnoloģijās, digitālajos risinājumos un ražošanas metožu attīstībā labāku klimata un vides rezultātu sasniegšanai var radīt papildus slogu zivsaimniecības nozares uzņēmēju finanšu stabilitātei un konkurētspējai. Tāpēc publiskā atbalsta loma būtu nodrošināt līdzsvarotu pāreju, lai iz-

virzīto mērķu sasniegšanā nozare būtu ilgtspējīga. Atbalstu Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda ietvaros plānots sniegt trīs virzienos:

1. Ilgtspējīga zvejniecība un ūdens bioloģisko resursu saglabāšana;
2. Ilgtspējīga akvakultūra un zivsaimniecības produktu apstrāde;
3. Ilgtspējīga zilās ekonomikas izaugsme zivsaimniecības kopienās piekrastē – atbalsts sabiedrības virzītai vietējai attīstībai.

Līdztekus atbalstam investīcijām zivsaimniecības uzņēmumu konkurētspējas un ilgtspējas veicināšanai, īpaši virzībā uz jaunajiem politikas mērķiem, plānots

paredzēt finansējumu inovāciju kapacitātes stiprināšanai un inovatīvu produktu, tehnoloģiju izstrādei, zināšanu un labās prakses apmaiņai, kā arī kompensējošiem maksājumiem vides pakalpojumu un bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanai.

Būtiski nosacījumi Rīcības programmas zivsaimniecības attīstībai intervencēm izriet no ES regulējuma. Par to vēl arvien turpinās diskusijas, tādēļ detalizēta informācija intervencu līmenī tiks apskatīta kādā no turpmākajām publikācijām. **ZI**

Edīte Kubliņa,

ZM Zivsaimniecības departamenta
Zivsaimniecības atbalsta nodaļas vadītāja

KONFERENCE

AICINA IZMANTOT PIEEJAMO FINANSĒJUMU

Zivsaimniecībā vēl nav apgūti 56 miljoni eiro, un nozares vadība aicina aktīvāk izmantot ES finansējumu.

“Nozare bijusi spēcīga, vienmēr spējusi pārvarēt krīzes un turpināt attīstību. Esam labi strādājuši, bet ne tik labi, kā vēlētos. Tuvojas nākamais plānošanas periods. 56 miljoni ir tas ES finansējums, kas vēl pieejams, un būtu svarīgi šos līdzekļus izmantot. Par laimi, 2020. gads nav pēdējais, vēl trīs gadus varēs apgūt šos līdzekļus, un es aicinātu nozari to darīt,” Zivsaimnieku gadskārtējā konferencē, ko rīkoja Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs sadarbībā ar Zemkopības ministriju (ZM), situāciju raksturo ZM Zivsaimniecības departamenta direktors Normunds Riekstiņš.

Covid-19 ietekmes dēļ arī zivsaimniekiem bija iespējams pieteikties kompensāciju saņemšanai. Līdz šim kompensācijas izmaksātas trīs akvakultūras uzņēmumiem, bet zivju pārstrādē – četriem uzņēmumiem, kas ļauj secināt – ražotājiem izdevies atrast noieta tirgus un nevajadzēja plaši izmantot kompensāciju mehānismus. Sākoties pandēmijai, pieprasījums pēc zivju konserviem strauji pieaug, tomēr pieprasījums ir viļņveidīgs.

Kopumā kopš 2015. gada saražoto un konservēto zivju apjoms aug un ieņēmumi no zivju produkcijas tirdzniecības ir stabili. Pēdējā laikā zivju apstrādē pieaudzis īstenoto projektu skaits – ar ES līdzfinansējumu izveidoti ražošanas cehi, saldētavas un iegādāti pamatlīdzekļi – zivju šķirošanas un apstrādes iekārtas, kūpināšanas krāsnis, svāri, saules baterijas. Līdz šim ļoti svarīga bija dalība starptautiskajās izstādēs, bet pandēmija to ir apstādinājusi.

Pagaidām izrāviens nav noticis akvakultūrā. Bija cerība, ka nozare attīstīsies, bet joprojām ES piešķirtais finansējums ir būtiskā atlikumā. ZM dati liecina, ka

akvakultūrā vēl pieejami 17,2 miljoni eiro. Pērn pavisam bija 79 aktīvi akvakultūras uzņēmumi. Izvērtējot ZM datus, redzams, ka dīkšsaimniecību platība pērn samazinājusies 4,6%, bet baseinu – par 3%, savukārt būtiski – par 73,6% – audzis recirkulācijas sistēmu apjoms, un šis esot vienīgais virziens, kur var palielināt saražotās produkcijas apjomu. Realizētās akvakultūras produkcijas daudzums pēdējos gadus bijis ap 800 t ik gadu, taču pērn vērojams samazinājums gan tonnās, gan vērtības izteiksmē. Riekstiņš uzsver – nepieciešamas inovācijas, kā arī jādodomā par vērtīgāku zivju sugu audzēšanu. Pašlaik 81,8% no realizētā ir karpas, taču arvien vairāk tiek audzētas arī varavīksnes foreles, stores, Āfrikas sami un citas sugas.

Lai arī Baltijas jūrā zvejniecība ir stabila gan apjomu, gan kvotu jomā, sliktā ziņa ir mencu zvejas aizliegums. Tā varētu būt aizliegta vēl daudzus gadus, jo to krājumi ir ļoti slikti, prognozē N. Riekstiņš. Par zvejas darbību pagaidu pārtraukšanu, t. sk. mencu, kompensācijas izmaksātas par 41 zvejas kuģi un 139 zvejniekiem, to skaitā saistībā ar Covid-19 kompensācijas izmaksātas par 17 zvejas kuģiem un 64 zvejniekiem.

Tajā pašā laikā zvejnieki turpina modernizēt zvejas ostas un zivju izkraušanas vietas – līdz šim realizēti 15 projekti. Savukārt 16 projektu īstenošanas rezultātā iegādāts gan specializētais transports, gan speciāla tehnika, tehnoloģiskās līnijas, izveidotas attīrīšanas iekārtas, veikta molu pagarināšana un citi darbi, kas būtiski uzlabo zvejnieku darbu. Zvejas ostu modernizācijas nauda apgūta gandrīz pilnībā. Savukārt pievienotās vērtības pasākumā ir būtisks pārpalikums – ap 9,9 miljoni eiro, kas, visticamāk, būšot jāpārdala. Inovāciju pasākumā līdz šim iesniegts neliels projektu skaits – 12, un nozares vadība cer, ka turpmāk būs vai-

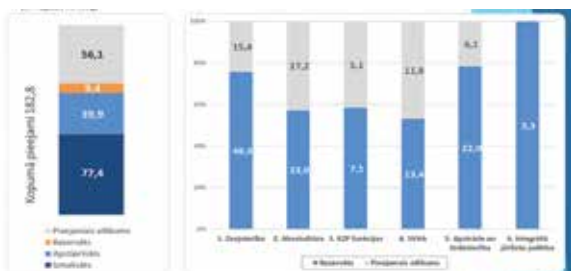
rāk pieteikumu, lai varētu ražot konkurētspējīgus produktus.

Jau drīzumā paredzamas vairākas izmaiņas, kas sagaida zvejniekus. Proti, turpmāk pašvaldība būs kā vienas pieturas aģentūra, kas lems par zvejas licenču jeb atļauju sniegšanu. Turpmāk arī vairs nebūs jādabojas ar papīra zvejas žurnāliem, bet viss notiks elektroniski. Proti, no nākamā gada 1. janvāra tas attieksies uz jūras piekrastes komerczvejniekiem, bet pašpatērīna zvejā no 2023. gada plānots pāriet uz elektronisko ziņošanu. Nozares vadība cer drīzumā radīt mobilo aplikāciju, lai šo procesu vienkāršotu.

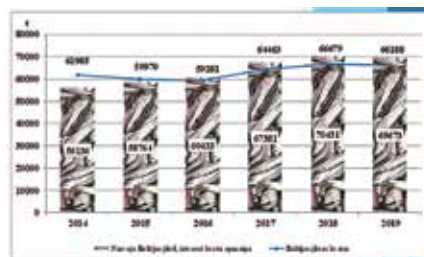
Ārējās tirdzniecības bilance nozarē saglabājas pozitīva – pērn zivju un zivju produktu eksports bija 212 miljonu eiro vērtībā, bet imports – 176 miljoni eiro. Tiesa, eksports ir sarucis, bet imports nedaudz pieaudzis. Lielākā daļa produkcijas tiek realizēta nevis ES, bet trešo valstu tirgos. Pieminēšanas vērts ir Ukrainas tirgus, kurp katru dienu regulāri nonāk Latvijas produkcija, ražotāji savas pozīcijas nostiprinājuši arī Norvēģijā, Ganā un Baltkrievijā. Zivju konservu noieta tirgū sāk dominēt ES valstis nevis tradicionālās Austrumu valstis. Interesanti, ka pērn nedaudz saruka realizācija ES tirgū, bet vērtības izteiksmē bija vērojams pieaugums.

Jau tagad skaidrs, ka Covid-19 pandēmijas sekas vēl ilgi būs jūtamas un zivsaimniekiem būs jādodomā, kā reaģēt uz mainīgajiem tirgus apstākļiem. Pāreja uz e-komerciju ar iespēju pasūtīt produktus tiešsaistē šobrīd novērojama vairākās nozarēs, īpaši pārtikas nozarē. Patlaban e-komercija daudziem ir būtiska alternatīva vai papildinoša pārdošanas stratēģija, kas ļauj turpināt darbu, neskatoties uz kontaktu ierobežojumiem, un to varētu izmantot arī zivsaimnieki. **ZI**

Sandra Dieziņa, “Latvijas Avīzes” žurnāliste

- Zveju sūr piēkastes ūdeņiem veica 51 kuģis, bet piēkastes ūdeņos – 605 zvejas laivas;
- 2019. g. – brētliņu nozvejas pieaugums +1,6 tūkst. t (nozvejas kvotas tika izmantotas 99,4%);
- Reņņu nozvejas samazinājums – 1,3 tūkst. t (nozvejas kvotas tika izmantotas 98,7%);
- Mencu nozvejas samazinājums – 1,0 tūkst. t (nozvejas kvotas tika izmantotas 19,3%).

Pieejamais publiskais finansējums zivsaimniecības Nozveja, tonnas, Baltijas jūrā nozares attīstībai 2014-2020. gadam, milj. eiro

ZIVJU RESURSI

TOP JAUNAIS ZIVJU RESURSU
MĀKSLĪGĀS ATRAŽOŠANAS PLĀNS

Lielākajai daļai Latvijas zivsaimniecībai nozīmīgāko ūdenstilpju ir publisks statuss (atbilstoši Civillikumam – publiskie ūdeņi un ūdeņi ar valsts zvejas tiesībām), kas valstij uzliek noteiktu atbildību par zivju resursu ilgtspējas nodrošināšanu tajās.

Ievērojot Zvejniecības likumā noteikto, zivju resursu pārzinātajam sadarbībā ar Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskā institūta “BIOR” (turpmāk – BIOR) ir jāīsteno saskaņoti pasākumi zivju resursu saglabāšanai, un zivju resursi ir pavairojami, pamatojoties uz Ministru kabinetā apstiprinātām zivju resursu mākslīgās atražošanas pamatnostādņēm.

Zemkopības ministrija, pamatojoties uz BIOR sniegtajām zinātniskajām rekomendācijām, ir sagatavojusi un virza apstiprināšanai Ministru kabinetā plāna projektu “Zivju resursu mākslīgās atražošanas plāns 2021.–2024. gadam” (turpmāk – plāna projekts).

Plāna projekta izstrādes laikā Latvijas dabiskajos iekšējos ūdeņos zivju resursu atražošanā tika īstenots plāns 2017.–2020. gadam, bet iepriekšējā periodā no 2011. līdz 2016. gadam Latvijā zivju resursu atražošanas politika tika nodrošināta ar pamatnostādņēm. Tā kā šī gada 31. decembrī beigsies plāna 2017.–2020. gadam darbība, tiek izstrādāts jauns politikas plānošanas dokuments.

Ar plāna projektu var iepazīties: <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40493676>

Joprojām konstatējams, ka antropogēnā ietekme zivju resursiem un to dzīvotnēm nodara kaitējumu, kas var būt arī ļoti ilglaicīgs. Turklāt zivju resursus ietekmē arī dabiskie vides procesi – klimata pārmaiņas, ekstremāli dabas apstākļi, vietējā areālā neraksturīgu sugu ieviešanās utt. Lai novērstu vai mazinātu šīs ietekmes, valsts līmenī nepieciešams īstenot politiku zivju resursu atjaunošanai un uzturēšanai ilgtspējīgi izmantojamā līmenī, ko var panākt ar zivju ieguves liegumiem, vides aizsardzības un citiem preventīviem saglabāšanas pasākumiem, tostarp zivju resursu atražošanu, dabiskos ūdeņos ielaižot zivju audzētavās izaudzētos zivju mazuļus. Tāpat zivju resursu ilgtspēju nodrošina zivju dzīvotņu uzlabošana, nārsta vietu

Foto: BIOR arhīvs

Institūta BIOR zivju audzētava “Tome” un tās filiāles darbinieki šopavasara izlauda lašu un taimiņu smoltus Daugavā, Ventā un Gaujā

un migrācijas iespēju atjaunošana vai jaunu šādu vietu izveidošana.

Plāna mērķis ir bioloģiski daudzveidīgi, saglabāti un zivsaimnieciski ilglai- cīgi izmantojami zivju resursi Latvijā.

Lai sasniegtu plānā izvirzīto mērķi, tika identificētas šādas galvenās risināmās problēmas:

a) jāturpina zivju resursu atražošanas pasākumi un antropogēnās ietekmes mazināšana, tostarp iespēju robežās jāveic uzlabojumi zivju dabiskajās dzīvotnēs, atjaunojot nārsta vietas, nojaucot šķēršļus, kas traucē zivju migrācijai, vai izveidojot jaunus migrācijas ceļus Latvijas iekšējos publiski pieejamos ūdeņos, lai nodrošinātu zivju resursu uzturēšanu bioloģiski daudzveidīgā un zivsaimnieciski izmantojamā stāvoklī;

b) jāveic zušu krājumu monitorings upēs un ezeros, kuros iepriekšējos politikas plānošanas periodos tika ielaisti stikla zuši, lai nodrošinātu zušu krājumu

ilgtspējību, kā arī jā sagatavo ieteikumi turpmākajai zušu krājumu papildināšanai nākamajā politikas plānošanas periodā;

c) jānodrošina zivju resursu atražošanas zinātniskā uzraudzība un novērtējums, lai sniegtu nepieciešamās zinātniskās rekomendācijas zivju resursu atražošanas, to dzīvotņu un nārsta vietu vai migrācijas iespēju atjaunošanas pasākumu īstenošanai, kā arī izvērtētu īstenojamo pasākumu efektivitāti un sniegtu ieteikumus to pilnveidošanai.

Lai veicinātu iepriekšminēto problēmu risināšanu, plānota rīcība šādos sešos virzienos:

a) 1. rīcības virziens – ceļotājzivju resursu atražošana Gaujas un Ventas baseinu publiskajās ūdenstilpēs, ik gadu papildinot tās ar 7,525 milj. nēģu kāpuriem, zandarta, strauta foreles un Baltijas stores mazuļiem, kā arī laša un taimiņa smoltiem.

◀ 7. lpp.

Papildus šajā rīcības virzienā tiek plānots ik gadu 1000 kg nēgu vaislinieku nogādāt nārsta vietās augšpus šķēršļiem. Rīcības virzienā ietvertu darbu izpildi nodrošinās BIOR;

b) 2. rīcības virziens – zivju resursu atražošanas HES kaskādes radīto zaudējumu kompensācijai Daugavā, ik gadu papildinot Daugavas baseina ūdenstilpes ar 6,3 milj. nēga kāpuriem, līdakas, zandarta un vimbas mazuļiem, kā arī laša un taimiņa smoltiem. Arī šajā rīcības virzienā plānots ik gadu 1250 kg nēgu vaislinieku pārcelt uz nārsta vietām augšpus šķēršļiem (no Daugavas lejteces uz Ogres upi). Par minēto darbu izpildi atbildīgs būs BIOR;

c) 3. rīcības virziens – zivju resursu atražošanas publiski pieejamās ūdenstilpēs, kas paredz pašvaldību un (vai) ūdenstilpju apsaimniekotāju iesaisti ar attiecīgiem projektu pieteikumiem Zivju fondā, ielaižot publiski pieejamos ūdeņos zivsaimnieciski izmantojamo zivju sugu mazuļus, smoltus un kāpurus, kuros netiek īstenoti attiecīgo zivju sugu atražošanas pasākumi saistībā ar šī plāna 1. un 2. rīcības virzienu. Tiek plānots, ka ik gadu šādi varētu tikt papildinātas vismaz 50 ūdenstilpes. Šajā rīcības virzienā plānota plaša ūdeņu apsaimniekotāju un privāto zivju audzētavu iesaiste;

d) 4. rīcības virziens – zušu krājuma monitoringa pasākumi, turpmākas papildināšanas izvērtēšana un rekomendāciju izstrāde paredz Latvijas Nacionālā zušu krājumu pārvaldības plāna pasākumu papildināšanu un turpmāko ilgtspēju. Lai izvairītos no papildu zivju mirstības, ko var izraisīt zušu pārbīvēšana, kā arī lai padziļināti izvērtētu līdzšinējo zušu krājuma papildināšanas efektivitāti, īstenojot aktīvu zušu monitoringu, 2021.–2024. gada periodā nav paredzēts ūdenstilpēs ielaist zušus. Savukārt upēs un ezeros, kuros iepriekšējā periodā ir ielaisti zuši, plānots veikt ikgadēju monitoringu, lai novērtētu datus par dzeltenzušu relatīvo skaitu (populācijas blīvumu) un to dabisko mirstību, kā arī potenciālo sudrabzušu daudzumu. Tāpat tiks izstrādātas rekomendācijas zušu krājuma mākslīgai papildināšanai nākamajā plānošanas periodā pēc 2024. gada, kā arī pēc nepieciešamības –

priekšlikumi grozījumiem zvejas un maksķerēšanas regulējumā. Šī rīcības virziena īstenotājs ir BIOR;

e) 5. rīcības virziens – zivju dabisko dzīvotņu un migrācijas iespēju atjaunošana upēs, kas zivju resursu ilgtspējas nodrošināšanai paredz, ka pašvaldības, ūdenstilpju apsaimniekotāji, kā arī valsts iestādes un sabiedriskās organizācijas, kuru pārziņā vai darbību lokā ir zivju resursu pārvaldība un aizsardzība, ar attiecīgiem projektu pieteikumiem Zivju fondā veidos upēs zivju dabiskai atražošanai un to dzīves videi labvēlīgākus apstākļus, mazinot antropogēno ietekmi (veidojot nārsta vietas, attīrot dzīvotnes no aizauguma, nojaucot aizsprostus utt.). Plānots, ka gadā ar Zivju fonda atbalstu tiks īstenoti vismaz 5 šādi projekti. Vieni no šī virziena resursu un laika ziņā ietilpīgākajiem pasākumiem, iespējams, būs saistīti ar šķēršļu nojaukšanu vai zivju ceļu izveidi uz upēm. Lai šādus projektus varētu īstenot, vispirms tiek gaidīti rezultāti no BIOR īstenotā projekta, kura rezultātā tiks izveidots publiski pieejams upju saraksts, kurā prognozēta sagaidāmā zivju faunas stāvokļa uzlabošanās pēc noteiktu apsaimniekošanas pasākumu (migrācijas nodrošināšanas, dzīvotņu platības palielināšanas u. c.) īstenošanas. Šāds saraksts ir nepieciešams, lai nodrošinātu zinātniski pamatotu apsaimniekošanas pasākumu plānošanu un palielinātu to efektivitāti. Šāda saraksta pastāvēšana būtu nozīmīgs priekšnosacījums Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda vai cita finansējuma piesaistīšanai un iespējami mērķtiecīgai izmantošanai. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija sadarbībā ar Zemkopības ministriju izvērtēs projekta rezultātus un sagatavos priekšlikumus turpmākai iespējamai rīcībai, tostarp iespējamai ES fondu finansējuma piesaistīšanai;

f) 6. rīcības virziens – zivju resursu atražošanas zinātniskais novērtējums. BIOR zinātniskās darbības un uzraudzības ietvaros tiks veikts lašu un taimiņu smoltu kvalitātes un atražošanas efektivitātes novērtējums, nēgu resursu monitorings, atražošanas efektivitātes, dzīvotņu un zivju migrācijas iespēju atjaunošanas ietekmes uz zivju resursu stāvokļa pārmaiņām novērtējums, plēsi-

go zivju un vimbu resursu novērtējums. Tiks sagatavotas atražošanas rekomendācijas, sniegts zinātniskais padoms atražošanas jautājumos – zinātnisku ieteikumu un atzinumu sagatavošana par īstenojamiem pasākumiem, kā arī tiks nodrošināta sabiedrības informēšana par zivju resursu atražošanas un krājumu papildināšanas jautājumiem – preses relīzes, semināri, publikācijas.

Īstenojot visus iepriekšminētos sešus rīcības virzienus, tiek plānots, ka maksķerēšanā, vēžošanā, zemūdens medībās un zvejā tiks nodrošināts zivsaimnieciski izmantojamo zivju un vēžu (turpmāk – zivju) resursu pieaugums par vismaz 500 tonnām gadā, publiski pieejamos iekšējo ūdeņu zivju resursus ik gadu papildinot par vismaz 15 milj. gab. zivju kāpuru, mazuļu un smoltu, t. sk. nēgu kāpuru.

Plāns tiks īstenots, izmantojot ikgadējos valsts budžeta apakšprogrammām 25.01.00 “Zivju izmantošanas regulēšana, atražošanas un izpēte” un 25.02.00 “Zivju fonds” piešķirtos līdzekļus, kā arī “Latvenergo” ikgadējos kompensācijas maksājumus par zivju resursiem nodarītajiem zaudējumiem. Pasākumos, kuri saskan ar ES Kopējās zivsaimniecības politiku un vides politikas īstenošanu un kuru finansēšanu pieļauj regulējums par ES fondu izmantošanu, var tikt papildu iesaistīti arī 2021.–2027. plānošanas perioda atbilstošo ES fondu (piemēram, EJZF) un Latvijas līdzfinansējuma līdzekļi, raugoties, lai konkrētie pasākumi vai tajos īstenojamo projektu veidi nepārkāptos ar valsts budžeta finansētajiem pasākumiem vai projektiem. **ZI**

Inese Bārtule, ZM Zivsaimniecības departamenta direktora vietniece

Zivju Lapa

SAGATAVOTA
Latvijas Lauku konsultāciju
un izglītības centra Apgādā
Rīgas iela 34, Ozolnieki,
Ozolnieku pag., Ozolnieku nov.,
LV-3018
tāl.: 63050220
Iespēsts SIA “IBC Print Baltic”
Citējot un/vai pārpublicējot izdevuma “Zivju Lapa” rakstus, atsaucē obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem Apgāda rakstiska atļauja.

